Verslag concept
Commissie Bestuur

Datum commissievergadering	:	26 oktober 2026
Commissievoorzitter	:	Dhr. P. Teeuwen
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / jesca.faber@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	Dhr. P. Teeuwen	
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber	
Leden van de commissie	:	BBB	Dhr. V. Valk, dhr. M. Becker
		VVD	Mw. M. Poot, dhr. G. de Vries
		GroenLinks	Statenlid P. Korzelius
		D66	Dhr. W. van der Heijden
		PvdA	Dhr. T. Wallaart
		JA21	Mw. K. Uiterwijk
		CDA	Dhr. D. Heijnen, mw. R. Engels
		FvD	Mw. H. Vonck, mw. M. van Aesch
		PvdD	-
		PVV	Mw. N. Cornelisse
		SP	Mw. R. Alberts-Oosterbaan, mw. H. Bouhlel-Lascaris
		CU	Dhr. M. Klein
		50PLUS	Mw. A. van der Helm-Chandansingh, dhr. R. Nijkamp
		Volt	Mw. J. Schneemann
		Fractie De Weerdt	-
Gedeputeerden	:	Commissaris van de Koning dhr. A. van Dijk, mevrouw E. Rommel (VVD), dhr. J. Beemsterboer (BBB)	
Afwezig: *(Met bericht van verhindering)*	:	Mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. van Aesch (PvdD)	
Notulist	:	Mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)	

Agenda

0 Technische Briefing Recreatiedruk in Noord-Holland
1 Opening en mededelingen
2 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda
2.a Planningsoverzicht
3 Inspreekhalfuur
4 Terugkoppeling externe vertegenwoordiging door GS- en PS-leden

5 A-agenda Bestuur (bestuur algemeen, integriteit, Europa)
5.a Voordracht Participatieverordening
6 Rondvraag commissaris van de Koning A. van Dijk
7 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)
7.a.1 Voordracht Begroting 2027
7.a.2 Financiën: Memorie van Antwoord Begroting 2027
7.b Voordracht Legesverordening Noord-Holland 2027
7.c Voordracht Herijking planning- en controlcyclus
8 Rondvraag gedeputeerde Rommel
9 B-agenda IPO
9.a IPO: Begroting 2027 IPO
10 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer
11 Sluiting

0 Technische Briefing Recreatiedruk in Noord-Holland

1 Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering van de commissie Bestuur van 26 oktober 2026 om 13.00 uur en heet alle aanwezigen en belangstellenden van harte welkom.

Mededelingen

- Er is een quorum vastgesteld.
- Deze vergadering wordt live uitgezonden.
- Het nieuwe vergadersysteem is met de Provinciale Statenvergadering van 5 oktober 2026 in gebruik genomen. Dit nieuwe systeem werkt met passen gekoppeld aan de spreektijd per fractie. De spreektijden zijn te vinden in de algemene agendabijlagen. Voor deze vergadering geldt de reguliere spreektijd.
- Er is een bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Oulad Hadj (PvdA) en mevrouw van Aesch (Partij voor de Dieren).
- Er hebben zich geen insprekers aangemeld voor het inspreekhalfuur, agendapunt 3. Dit agendapunt is vervallen.
- Voorafgaand aan de vergadering is er een rondvraag ingediend voor gedeputeerde Beemsterboer (agendapunt 10). Voor commissaris van de Koning Van Dijk en voor gedeputeerde Rommel zijn er geen rondvragen ingediend. De agendapunten 3 en 6 zijn daarmee vervallen.
- De toegezegde inzage in de lijst vergunningaanvragen datacenters komt vanaf 9 november 2027 beschikbaar.

2 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda

De **voorzitter** constateert dat de agenda, inclusief de C-agenda, van 26 oktober 2026 en de lijsten moties en toezeggingen, en het verslag van de commissievergadering Bestuur van 21 september 2026 ongewijzigd zijn vastgesteld.

2.a Planningsoverzicht

De **voorzitter** constateert dat de commissie geen vragen en opmerkingen heeft over het planningsoverzicht. Deze is ongewijzigd vastgesteld.

3 Inspreekhalfuur

Er hebben zich voorafgaand aan de vergadering geen insprekers aangemeld. Dit agendapunt is vervallen.

4 Terugkoppeling externe vertegenwoordiging door GS- en PS-leden

Naast terugkoppeling door externe vertegenwoordigers vanuit PS (voor deze commissie betreft het MRA RRK en IPO) geeft het punt ruimte aan GS leden om een korte terugkoppeling te geven over de activiteiten in bijvoorbeeld Europa, verbonden partijen en samenwerkingsverbanden.

Externe terugkoppeling door PS-leden

Mevrouw **Schneemann** (Volt) meldt dat de meerjarige onderzoeksprogrammering van de Randstedelijke Rekenkamer en een update van de vijf IPO-bestuursopdrachten op de agenda staan. Beide onderwerpen kunnen desgewenst via een C-naar-B-verzoek voor bespreking worden geagendeerd.

Externe terugkoppeling door GS-leden
Gedeputeerde **Rommel** blikt terug op werkbezoeken aan Brussel en Istanbul. In Brussel sprak zij onder meer met de permanente vertegenwoordiging, de MRA en vertegenwoordigers van Noord-Holland Noord. In Istanbul deed zij kennis op over stedelijke projecten, waaronder fietsvoorzieningen en de versnelde aanleg van een metrolijn, met de kanttekening dat deze projecten in de plaatselijke politieke context moeten worden bezien. De delegatie bestond onder anderen uit wethouders en vertegenwoordigers van Port of Amsterdam en Schiphol.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** meldt dat Statenleden en gemeenteraadsleden uit Noord-Holland deelnamen aan de Europese Week van Regio's en Steden. Als voorzitter van een IPO-kopgroep is hij betrokken bij de gesprekken met het kabinet over het nieuwe meerjarig financieel kader van de Europese Unie en de beoogde verdeling van Europese middelen via een nationaal-regionaal plan, onder meer voor landbouw en regionale economische versterking. In het Comité van de Regio's vroeg hij bij de Industrial Accelerator Act aandacht voor landen als Nederland, waar tijdelijke stikstofuitstoot verduurzaming kan belemmeren, ook wanneer die uiteindelijk tot minder uitstoot leidt. Bij het Gender Equality Action Plan pleitte hij voor een bredere benadering dan uitsluitend de verdeling tussen mannen en vrouwen. Verder nam hij in Belfast deel aan gesprekken over de samenwerking tussen Britse en Europese steden en regio's na de Brexit, waaronder problemen rond studentenuitwisseling en visa.

5 A-agenda Bestuur (bestuur algemeen, integriteit, Europa)

5.a Voordracht Participatieverordening

Toelichting:
De ontwerp-Participatieverordening heeft van 10 juni tot en met 5 augustus ter inzage gelegen. In de Nota van beantwoording zienswijzen Participatieverordening staat een overzicht van ingediende zienswijzen en het antwoord van de provincie hierop. Als gevolg van de zienswijzen is de Participatieverordening aangepast

Behandelvoorstel:
De commissie is gevraagd Provinciale Staten te adviseren over de voordracht ter vaststelling van de aangepaste Participatieverordening Noord-Holland 2026 en de Nota van beantwoording zienswijzen Participatieverordening.

Eerste termijn commissie
Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) doet zijn bijdrage namens de fracties GroenLinks en PvdA (PRO). De fracties kunnen instemmen met de reactie van GS op de zienswijzen over het uitdaagrecht en ziet op dit moment geen aanleiding om de participatieverordening daarop aan te passen. Hij wil bij de evaluatie wel opnieuw bezien of een bredere formulering wenselijk is en daarbij ervaringen uit Friesland en andere provincies betrekken. Dit geldt ook voor de zienswijze van de Natuur en Milieufederatie.

Verder is hij tevreden dat het amendement van GroenLinks en PvdA om het vereiste aantal ondersteuningsverklaringen voor een burgerinitiatief van 5.000 naar 1.500 te verlagen, in de verordening is verwerkt.

Omdat de participatieverordening al meerdere keren in Provinciale Staten is besproken, kan de voordracht wat hem betreft als hamerstuk worden behandeld.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) is positief over de participatieverordening, omdat deze ruimte laat om met nieuwe vormen van participatie te blijven experimenteren. Zij is tevreden dat Nederlandse Gebarentaal (NGT) dankzij het amendement van Volt expliciet in de toelichting is opgenomen, zodat ook Noord-Hollanders met een auditieve beperking kunnen participeren, en vertrouwt erop dat de mogelijkheden op de provinciale website spoedig worden gerealiseerd.

Ook waardeert zij dat de provincie jongeren actief wil benaderen; zij verzoekt GS toe te lichten hoe dit in de praktijk wordt uitgewerkt.

De aanpassingen aan het uitdaagrecht naar aanleiding van de zienswijze ziet Volt als een verbetering, omdat ook bij bestaande provinciale taken ruimte moet zijn voor ideeën van inwoners.

Volt zal het voorstel steunen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) waardeert dat twee zienswijzen zijn ingediend, al had hij bij een participatieverordening op bredere deelname gehoopt. Hij vindt het positief dat een inwoner de provincie heeft gewezen op de mogelijk te strikte afbakening van het uitdaagrecht en kan zich vinden in de voorgestelde wijziging. De ChristenUnie hoopt dat de nieuwe verordening de betrokkenheid van inwoners bij het provinciebestuur vergroot en bijdraagt aan een overheid die handelt ten dienste van haar inwoners.

De heer **De Vries** (VVD) beschouwt de participatieverordening als een goede stap en is tevreden dat de ingediende zienswijzen zijn overgenomen. Bij de evaluatie over twee jaar wil de VVD bezien hoe het uitdaagrecht uitwerkt en in hoeverre meer inwoners, onder wie jongeren, bij de provinciale beleidsvorming worden betrokken.

Hij vraagt te bevestigen dat bij beleidsstukken voor Provinciale Staten voortaan inzichtelijk wordt gemaakt waar, wanneer en op welke wijze participatie heeft plaatsgevonden.

Voor de VVD kan de voordracht als hamerstuk naar Provinciale Staten.

Mevrouw **Engels** (CDA) heeft geen aanvullingen op de participatieverordening en kan instemmen met de aanpassingen naar aanleiding van de zienswijzen. Voor het CDA kan de voordracht als hamerstuk worden behandeld.

De heer **Becker** (BBB) vindt het belangrijk dat inwoners worden gehoord en is tevreden dat na uitvoerige discussie overeenstemming is bereikt over de participatieverordening. Voor BBB kan de voordracht als hamerstuk worden behandeld.

De heer **Van der Heijden** (D66) is tevreden dat de inspraak tot een inhoudelijke aanpassing van de participatieverordening heeft geleid en waardeert de wijze waarop GS de zienswijze heeft verwerkt. Hij vindt het positief dat een individuele inwoner de weg naar de participatieprocedure heeft gevonden.

Voor D66 kan de voordracht als hamerstuk worden behandeld.

Mevrouw **Cornelisse** (PVV) ziet ruimte om de voordracht als hamerstuk te behandelen, maar vraagt eerst of de 1.500 vereiste ondersteuningsverklaringen ook digitaal kunnen worden ingediend, naar het voorbeeld van Noord-Brabant.

Over het uitdaagrecht heeft zij geen aanvullende punten, omdat dit al uitvoerig door andere fracties is besproken.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) steunt de verlaging van het vereiste aantal ondersteuningsverklaringen naar 1.500, maar vindt twee zienswijzen in acht weken weinig en vraagt of inwoners voldoende bekend zijn met de participatiemogelijkheden. Voor 50PLUS moet vooral uit de praktijk blijken of inwoners in iedere fase worden teruggekoppeld en of zichtbaar wordt hoe hun inbreng is gewogen. Zij verwijst naar het participatietraject rond het AZC in Velsen, waar volgens haar onvoldoende zichtbaar was wat met de inbreng is gedaan. Zij vraagt GS om Provinciale Staten jaarlijks te informeren over het aantal participatietrajecten en het gebruik van uitzonderingen, in plaats van pas na twee jaar verslag uit te brengen.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt waarom zij de provinciale participatieverordening vergelijkt met een traject in Velsen, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) antwoordt dat zij het voorbeeld noemt om verschillen zichtbaar te maken en ervan te leren.

Zij vraagt vervolgens wie bepaalt of een onderwerp als intern of organisatorisch wordt aangemerkt en daarmee van participatie wordt uitgesloten, ook bij beleid over onder meer data, AI en dienstverlening dat inwoners kan raken. Ook wil zij weten of het gebruik van deze uitzondering wordt vastgelegd en voor Provinciale Staten inzichtelijk is. Tot slot vraagt zij of de terinzagelegging ook via lokale huis-aan-huisbladen bekend is gemaakt en welke lessen GS trekt uit de lage respons.

Mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) wijst erop dat inwoners participatie geregeld ervaren als een proces waarin zij wel hun mening mogen geven, maar niet zien wat daarmee gebeurt. Zij vraagt of de nieuwe participatieverordening deze kritiek daadwerkelijk zal ondervangen. Hoewel zij de evaluatietermijn van twee jaar lang vindt, wil zij die evaluatie afwachten.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Commissaris van de Koning **Van Dijk** maakt onderscheid tussen de verordening, die de kaders voor participatie vastlegt, en de afzonderlijke participatietrajecten. Die trajecten worden na afloop geëvalueerd op het bereik en de werking van de ingezette instrumenten; de evaluatie na twee jaar betreft de verordening als geheel.

Noord-Holland hanteert voor het uitdaagrecht de wettelijke definitie, waarbij de provincie verantwoordelijk blijft wanneer inwoners een taak overnemen. Daarnaast biedt de Noord-Hollandse aanpak ruimte voor laagdrempeligere samenwerking en co-creatie. Volgens Van Dijk combineert dit de voordelen van beide benaderingen en is taakoverdracht voor een provincie vaak risicovoller dan voor een gemeente.

Jongeren moeten per situatie en met bij hun belevingswereld passende middelen worden benaderd; daarvoor bestaat geen uniforme aanpak en is verdere investering nodig.

Digitale ondersteuningsverklaringen zijn nog niet mogelijk, maar hij vindt digitalisering wenselijk en meldt dat hieraan wordt gewerkt, bijvoorbeeld via DigiD.

Bij grote beleidsstukken wordt het maatwerk uitgewerkt in een participatieplan, waarin staat wie wanneer, waarvoor en met welk doel wordt betrokken en wat met de uitkomsten gebeurt.

De uitzondering voor interne organisatorische aangelegenheden betreft uitsluitend de inrichting en interne bedrijfsvoering van de provinciale organisatie, niet provinciaal beleid waarover Provinciale Staten gaan.

De terinzagelegging is bekendgemaakt via de provinciale website, sociale media en het Provinciaal Blad. Het beperkte aantal zienswijzen verklaart hij mede uit het weinig aansprekende karakter van de verordening en uit het feit dat vooral organisaties reageerden die een mogelijke rol bij het uitdaagrecht zien. Commissaris Van Dijk beschouwt het geringe aantal zienswijzen niet per se als negatief, omdat dit er volgens hem ook op kan wijzen dat inwoners zich herkennen in de beoogde open, transparante, diverse en inclusieve participatie.

Tweede termijn commissie

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) dankt voor de beantwoording van haar kritisch geformuleerde vragen, die bedoeld waren om duidelijkheid te krijgen over de mogelijkheden van de verordening. Zij benadrukt dat betrokken inwoners waardevol zijn voor Provinciale en Gedeputeerde Staten. Daarom blijft zij twee zienswijzen te weinig vinden en constateert zij op dit punt een verschil van inzicht met de commissaris.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken. De voordracht Participatieverordening zal als hamerstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 9 november 2026. De samenvatting van deze bespreking zal aan de stukken van de Provinciale Statenvergadering worden toegevoegd.

6 Rondvraag commissaris van de Koning A. van Dijk

Voorafgaand aan de vergadering zijn er geen rondvragen ingediend aan commissaris van de Koning A. van Dijk. Dit agendapunt is vervallen.

7 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

7.a.1 Voordracht Begroting 2027

7.a.2 Financiën: Memorie van Antwoord Begroting 2027

Toelichting:
In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2027 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten.
In de memorie van antwoord beantwoorden Gedeputeerde Staten de vragen die Provinciale Staten over de begroting 2027 hebben gesteld.

Voorstel voor behandeling:
Het doel van de behandeling is het uitbrengen van een advies aan Provinciale Staten over onderwerpen in de begroting (en de memorie van antwoord) die betrekking hebben op de commissie Bestuur. Ook wordt de commissie gevraagd of de commissie kan instemmen met de afdoening van motie 118 uit 2025 over het omgaan met structurele meevallers.

Eerste termijn commissie
Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) constateert dat de begroting relatief beleidsarm is. Zij is positief over het meerjarige begrotingsoverschot en steunt het voorstel om de overschotten volledig in te zetten voor versterking van het eigen vermogen, omdat dit volgens JA21 bijdraagt aan een financieel gezonde provincie.

Tegelijkertijd maakt zij zich zorgen over de financiële ontwikkeling. De begroting is vóór onttrekkingen uit de reserves € 101 miljoen nadelig, terwijl externe financiering nodig wordt en de schuld volgens de raming stijgt van € 182 miljoen naar € 759 miljoen in 2030. Ook nemen de rentelasten in 2027 met € 3,5 miljoen toe. Zij wijst erop dat de solvabiliteit in 2027 en de netto schuldquote in 2030 de signaalwaarde 'alert' bereiken en roept op tot blijvende aandacht voor solide financieel beleid nu de reserves afnemen.

Tot slot vraagt zij hoe GS voorkomt dat de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur eind 2030 € 1,3 miljoen negatief wordt, omdat een reserve volgens haar niet negatief kan zijn.

De heer **Van der Heijden** (D66) maakt zich, net als JA21, zorgen over de dalende solvabiliteit en de oplopende schuldquote. Hij wijst erop dat de solvabiliteit in de begroting opnieuw de signaalwaarde 'alert' bereikt, terwijl tussentijdse begrotingswijzigingen deze waarde in het lopende jaar weer naar 'normaal' hebben gebracht. Volgens D66 mag de provincie niet rekenen op onderbesteding om de financiële kengetallen achteraf te verbeteren; daarmee zou de uitvoering van provinciaal beleid worden uitgehold.

Hij verwacht niet dat GS de structurele onderbesteding nog vóór de verkiezingen volledig oplost, maar ziet dit als een opdracht om er in de volgende bestuursperiode strikter op te sturen.

Tot slot complimenteert hij GS met de duidelijke en navolgbare verwerking van de bij de kaderbrief aangenomen moties in de begroting.

De heer **Valk** (BBB) begrijpt dat de laatste begroting van deze bestuursperiode relatief beleidsarm is en vooral bestaand beleid en eerdere afspraken voortzet. BBB kijkt tevreden terug op de financiële verbeteringen van de afgelopen jaren: er is meer inzicht in de werkelijke financiële positie, de begroting is beter in balans en de nieuwe signaalwaarden en P&C-cyclus ondersteunen een overzichtelijke overdracht aan een volgende coalitie.

Bij de meerjarenraming plaatst hij een eerste aandachtspunt. De jaarlijkse raming van € 130 miljoen aan investeringen leidt op papier tot sterk oplopende schulden en kapitaallasten, maar is volgens BBB een prognose en geen vaststaand uitgavenpatroon. Toekomstige Provinciale Staten moeten ruimte houden om prioriteiten te stellen, investeringen te faseren en andere keuzes te maken. Financiële risico's moeten serieus worden genomen, zonder de toekomst somberder voor te stellen dan nodig.

Zijn tweede aandachtspunt betreft inwonersparticipatie. Inwoners noemden voedselvoorziening als derde prioriteit voor de visie op de ruimte, maar deze komt volgens BBB niet nadrukkelijk terug in de prioriteiten uit de brief aan Provinciale Staten. Hij vraagt hoe deze prioritering zich verhoudt tot de uitkomsten van de participatie en hoe de inbreng van inwoners zichtbaar wordt in de verdeling van financiële middelen.

Als derde punt wijst hij op de klimaatdoelstellingen voor 2030, die met het bestaande beleid mogelijk niet worden gehaald. BBB vraagt welke resultaten de provinciale uitgaven opleveren en pleit ervoor nadrukkelijker te kijken naar klimaatadaptatie, zoals het vasthouden van regenwater, wateropslag voor droge perioden en het weerbaarder maken van de leefomgeving. Volgens hem moeten toekomstige financiële keuzes niet alleen gaan over wat de provincie wil voorkomen, maar ook over waarop zij zich moet voorbereiden.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt of BBB, gezien het belang van klimaatadaptatie, ook wil kijken naar verhoging van het grondwaterpeil om natte perioden beter op te vangen.

De heer **Valk** (BBB) antwoordt dat de inhoudelijke discussie over het grondwaterpeil volgens hem thuishoort in de commissie Landelijk Gebied en niet in deze commissie, die de financiële keuzes bespreekt.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt of BBB vindt dat de provincie zowel aan klimaatmitigatie als aan klimaatadaptatie moet doen.

De heer **Valk** (BBB) antwoordt dat geld maar één keer kan worden uitgegeven en dat daarom keuzes nodig zijn. Hij stelt voor de balans tussen klimaatmitigatie en klimaatadaptatie binnen de klimaatuitgaven opnieuw te bezien, waarbij hij de voorkeur benadrukt voor maatregelen waarvan de effecten in Noord-Holland rechtstreeks zichtbaar en beoordeelbaar zijn.

Tot slot concludeert hij dat de provincie met meer inzicht, betere financiële sturing en een stevigere basis wordt overgedragen. De risico's moeten zichtbaar blijven, maar een volgende coalitie moet financiële en beleidsmatige keuzeruimte behouden.

Voor BBB is motie M118-2025 afgedaan.

Mevrouw **Cornelisse** (PVV) dankt het college en de ambtelijke organisatie voor de laatste begroting van deze bestuursperiode. Aansluitend bij de zorgen van JA21 en D66 vraagt zij welke maximale schuldquote het college als harde grens hanteert wanneer de rente stijgt en welke investeringen in dat geval worden uitgesteld.

Zij vraagt daarnaast waarom de jaarlijkse investeringsraming van € 130 miljoen niet realistischer wordt gemaakt, nu daarin niet specifiek rekening is gehouden met vertragingen door stikstof en netcongestie. Volgens de PVV hebben Provinciale Staten daardoor onvoldoende zicht op de verwachte financieringsbehoefte.

Over beleidsdoel 1.1 vraagt zij om een uitsplitsing van de extra middelen voor grotere communicatiecampagnes, sponsoring, Krijt en Keti Koti. Met het oog op de verkiezingen wil de PVV precies weten hoeveel belastinggeld per activiteit wordt besteed. Ook vraagt zij het college toe te zeggen dat tot de verkiezingen geen nieuwe provinciale imagocampagnes worden gestart.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt hoe de PVV aankijkt tegen de kaders voor sponsoring die Provinciale Staten in deze bestuursperiode hebben vastgesteld.

Mevrouw **Cornelisse** (PVV) antwoordt dat de positie van haar fractie bekend is. Zij wil vooral voorkomen dat op dit moment extra uitgaven worden gedaan en vraagt duidelijkheid over toekomstige bestedingen aan sponsoring en aanvullende campagnes.

De heer **Van der Heijden** (D66) stelt dat het onjuist is om het college te vragen tot de verkiezingen geen sponsoruitgaven te doen, omdat de kaders al zijn vastgesteld en de overheid anders volgens hem onbetrouwbaar handelt.

Mevrouw **Cornelisse** (PVV) gaat niet inhoudelijk op deze vervolginterruptie in. Zij vervolgt dat belangenbehartiging in Den Haag en Brussel de inwoners van Noord-Holland moet dienen en niet de coalitie van het moment, en vraagt het college daarop te reageren.

Over motie M118-2025 vraagt zij waarom de opcenten op de motorrijtuigenbelasting in de Kaderbrief 2026 zijn verhoogd als er structurele financiële ruimte is. Ook vraagt zij het college te berekenen wat het kost om deze verhoging terug te draaien. De PVV bepaalt haar eindoordeel na de beantwoording door het college.

Mevrouw **Poot** (VVD) blikt terug op de financiële veranderingen in deze bestuursperiode. Zij noemt de omslag naar lenen voor investeringen, het herstel van een fout in de provinciale inkomsten, de doorlichting van de reserves, de verbeterde leesbaarheid van de begroting en de voorgenomen vernieuwing van de P&C-cyclus. Volgens de VVD is de grip op de financiën verbeterd, mede door de invoering van kengetallen en de signaalwaarden ‘alert’ en ‘onvoldoende’.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt hoe die verbeterde grip zich verhoudt tot de aanhoudende jaarlijkse onderbesteding.

Mevrouw **Poot** (VVD) antwoordt dat de kengetallen Provinciale Staten beter in staat stellen te sturen en GS aan te spreken op de kwaliteit en uitvoerbaarheid van plannen. Zij spreekt daarvoor waardering uit richting de ambtelijke organisatie en de gedeputeerden.
Tegelijkertijd wil zij dat het college het komende halfjaar alles in het werk stelt om de ruimte in de begroting en de onderbesteding terug te dringen. Onderbesteding bemoeilijkt volgens haar zowel de sturing als een betrouwbaar zicht op de financiële kengetallen.

De VVD is tevreden over de begroting en vindt het begrijpelijk dat er, een halfjaar voor de verkiezingen, weinig nieuw beleid in staat behalve de uitvoering van moties. De fractie steunt de versterking van het eigen vermogen met het oog op toekomstige investeringen, waaronder infrastructuur, en wil de begroting tijdens de Algemene Beschouwingen verder bespreken.

Voor de VVD is motie M118-2025 afgedaan.

De heer **Heijnen** (CDA) constateert dat de begroting beleidsarm is en dat de inhoudelijke discussie grotendeels al bij de kaderbrief is gevoerd. Hij waardeert dat verschillende voorstellen voor het verwachte overschot in de begroting zijn verwerkt, maar wijst erop dat de financiële positie op langere termijn niet rooskleurig is. Hij vraagt GS toe te lichten hoe de geraamde schuld van € 822 miljoen eind 2030 is opgebouwd en in hoeverre toekomstige Provinciale Staten daarop nog kunnen sturen.

Volgens het CDA kan lenen voor investeringen aantrekkelijk zijn, maar legt dit ook een claim op toekomstige generaties, die eigen investeringsbehoeften en problemen zullen hebben. Daarom steunt hij de inzet om het eigen vermogen te versterken en ruimte te behouden voor toekomstige investeringen.

Hij wijst op grote toekomstige uitgaven voor infrastructuur, netcongestie, woningbouw en het weer op gang brengen van de vergunningverlening vanwege de stikstofproblematiek. Omdat dergelijke taken volgens hem te vaak zonder voldoende middelen bij de provincie terechtkomen, vraagt hij welke financiële bijdrage nog van het Rijk wordt verwacht en hoe wordt voorkomen dat nieuwe rijkstaken opnieuw zonder toereikende financiering worden overgedragen.

Voor het CDA is motie M118-2025 afgedaan.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) constateert dat de begroting relatief beleidsarm is. Hoewel de financiële positie op korte termijn gezonder lijkt, maakt zij zich zorgen over de langere termijn. De solvabiliteit neemt af, de budgetten voor onder meer wonen, economie, landelijk gebied, natuur en klimaat worden lager en de schuldquote bereikt in 2030 de signaalwaarde ‘alert’, terwijl voor dat jaar juist minder investeringen zijn gepland. Volgens Volt vermindert hierdoor de financiële wendbaarheid van de provincie. Zij vraagt of GS vindt dat de volgende Provinciale Staten niet met een financieel probleem worden belast en welke maatregelen nog mogelijk zijn om dit te voorkomen.

Over de risicobeheersing vindt zij dat risico’s zoals PFAS en cyberveiligheid concreter en waar mogelijk beter kwantitatief moeten worden uitgewerkt. Door de huidige algemene beschrijving is volgens Volt onvoldoende duidelijk welke financiële gevolgen de provincie kunnen treffen. Zij vraagt GS hoe deze risico’s concreter in beeld kunnen worden gebracht.

Tot slot vraagt zij waarop in programma 7.2 de verwachting is gebaseerd dat de overheadkosten afnemen door eerdere investeringen in digitalisering. Volt vindt het niet realistisch dat de kosten van digitalisering de komende jaren zullen dalen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) dankt het college en de ambtelijke organisatie voor de voorbereiding van de Begroting 2027 en voor de heldere verwerking van de bij de kaderbrief aangenomen

moties. De ChristenUnie is in het bijzonder tevreden dat budget voor natuurtoiletten is opgenomen.

Hij begrijpt dat het begrotingsresultaat in 2027 wordt ingezet om het eigen vermogen te versterken, gezien de oplopende schuld en de ontwikkeling van de financiële kengetallen. Hij vindt het echter voorbarig om ook voor de daaropvolgende jaren jaarlijks € 25 tot € 30 miljoen hiervoor te reserveren. Een belangrijk deel van het geraamde overschot ontstaat doordat incidenteel beleid van het huidige college afloopt. Volgens hem wordt daardoor verhuld dat een nieuw college voor nieuw of voortgezet incidenteel beleid aanvullende dekking moet vinden. Hij vraagt GS hierop te reflecteren.

Tot slot vraagt hij op welke wijze motie M118-2025 in de begroting is verwerkt. Hij wil weten of de motie tot concrete voorstellen heeft geleid of dat de beschikbare middelen volledig aan de reserve worden toegevoegd en verdere voorstellen achterwege blijven.

De heer **Wallaart** (PvdA) spreekt namens de fracties PvdA en GroenLinks (PRO). Hij blikt terug op de laatste begroting van deze periode en is tevreden over het werk van GS en de ambtelijke organisatie. Ondanks een moeizame landelijke context is koers gehouden en is geld vrijgemaakt voor natuurherstel, woningbouw, bereikbaarheid, energietransitie, cultuur, sport en doorfietsroutes. Tot en met de tweede begrotingswijziging hield de gedeputeerde € 265 miljoen meer over dan voorzien. Tegelijk wijst hij op de Brede Welvaartsmonitor, waarin onder meer woningtekort, verkeersveiligheid, hittestress, biodiversiteit, betaalbare huizen en zwemwaterkwaliteit onvoldoende scoren.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt of de € 265 miljoen op onderbesteding doelt en vindt de formulering "te danken aan" ongelukkig.

De heer **Wallaart** (PvdA) erkent dat het grotendeels om onderbesteding gaat, wat meer reden tot zorg dan tot trots is.

Op de vraag van de heer **Van der Heijden** (D66) naar een cijfer geeft de heer **Wallaart** (PvdA) de begroting een 8-.

Op een vraag van de heer **Valk** (BBB) beaamt de heer **Wallaart** (PvdA) dat onderbesteding niet automatisch aan GS of PS te wijten is en dat daar goede redenen voor kunnen zijn.

De heer Wallaart noemt Noord-Holland de rijkste provincie qua bbp per hoofd, waarbij de welvaart ongelijk is verdeeld: de Noordkop lijkt meer op Drenthe, Friesland en Flevoland. De begroting biedt volgens hem ruimte om daar iets aan te doen, onder meer door: (1) de Provinciefonds-inkomsten, die telkens meevallen en voortaan op het gemiddelde bbp-groeipad gebaseerd worden; (2) structurele meevallers zoals lagere rentelasten en hogere dividenden; (3) een minder strenge toepassing van de kengetallen. Solvabiliteit en netto schuldquote vallen volgens hem jaarlijks gunstiger uit dan begroot (solvabiliteit circa 8 à 9 procentpunt, netto schuldquote circa 2,5 keer lager), mede door onderbesteding.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vindt dat dit klinkt alsof de kengetallen niet serieus genomen hoeven te worden, terwijl de verbetering juist het gevolg is van genomen maatregelen.

De heer **Wallaart** (PvdA) neemt de kengetallen wel serieus, maar wil relativeren hoe zwaar ze worden aangezet, omdat de provincie meer ruimte heeft voor maatschappelijk goede dingen.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) vindt dat de kengetallen net zijn ingevoerd en amper zijn geëvalueerd, en vraagt wat de heer Wallaart zelf voorstelt. Zij verwijt hem proefballonnetjes.

De heer **Wallaart** (PvdA) antwoordt dat hij serieuze beschouwingen geeft en zich niet laat verleiden tot het doen van voorstellen.

De **voorzitter** geeft aan dat de fracties over hun eigen woorden gaan.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt of de heer Wallaart sneller geld wil uitgeven dan prudent begrotingsbeleid toelaat.

De heer **Wallaart** (PvdA) antwoordt dat de begroting vooral aanleiding is om terug- en vooruit te kijken en dat hij zin heeft in de volgende bestuursperiode.

De heer **Heijnen** (CDA) wijst op de claim die veel lenen op toekomstige generaties legt en vraagt waar de grens ligt.

De heer **Wallaart** (PvdA) vindt lenen voor investeringen gebruikelijk en verstandig, ook voor toekomstige generaties (energietransitie, woonruimte, robuuste natuur). Hij is het eens dat de maximale leencapaciteit niet het doel moet zijn en wijst erop dat de rente-inkomsten in de jaarrekening de rente-uitgaven overstegen.

De heer Wallaart laat zijn punt over de opcenten achterwege.

Tot slot vraagt hij over de motie voor monumenten in de Kop van Noord-Holland, die onlangs unaniem is aangenomen: de vrijval van het eindsaldo monumenten is in de meerjarenreeks verwerkt met pieken in 2030 en 2034, terwijl de motie een piek in 2027 vraagt. Hij vraagt of een amendement nodig is om de reeks aan te passen, of dat de gedeputeerde kan toezeggen dat de P&C-cyclus geen beletsel vormt om op korte termijn financiële toezeggingen te doen aan de Stelling van Den Helder en het Joods Werkdorp Nieuwesluis.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) vindt de begroting leesbaarder geworden en is blij met de opgenomen kengetallen, en zij constateert dat de begroting beleidsarmer is geworden. Noord-Holland sluit elk jaar af met een beter beeld dan begroot, terwijl van de oorspronkelijk begrote lasten bij geen enkele provincie gemiddeld zo weinig in de rekening terechtkomt. Tegelijk heeft de provincie per inwoner weinig reserves, het laagste opcententarief en de laagste uitkering uit het Provinciefonds, en de op twee na hoogste langlopende schuld per inwoner, die volgens de eigen begroting snel oploopt.

Zij stelt drie aanvullende vragen: hoe realistisch de begrote uitgaven zijn gezien de structurele onderbesteding, welk deel van de investeringen tot 2030 wordt geleend en welk deel uit

bestemmingsreserves wordt betaald, en hoe het lage opcententarief zich verhoudt tot de oplopende schulden.

Schorsing van 14.13 uur tot 14.26 uur.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt in het algemeen op de vragen over onderbesteding en realistisch ramen. Dit is een proces waaraan zij en de organisatie hard werken en dat niet van de ene op de andere dag is opgelost. Bij de jaarrekening van volgend jaar wil zij aangeven waarom er sprake is van onderbesteding. Ook wil zij via een productenraming de portefeuillehouders meer grip geven, maar dat zal niet nog binnen een half jaar gerealiseerd zijn. Realistisch ramen betekent volgens haar niet automatisch een sombere toekomst; het gaat om een eerlijk beeld en een realistisch investeringskader, aansluitend bij de kengetallen. Dividenden zijn niet te voorzien, omdat het besluit daarover bij de deelnemingen ligt. Daarnaast spelen de september- en decembercirculaire een rol; bij het Provinciefonds is meer grip gekomen doordat dit beter berekenbaar is. Verbetering gaat in fasen.

De heer **Wallaart** (PvdA) begrijpt de onzekerheid bij het ramen van dividenden en verwacht dat de afwijkingen over een langere periode naar beide kanten uitvallen. Hij vraagt waarom de provincie structureel negatiever raamt dan de uitkomst.

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat dit samenhangt met het financiële systeem: je moet een betrouwbare schatting maken en rechtmatig en doelmatig willen werken, waarbij je nooit optimisme en pessimisme volledig in balans krijgt. Het is niet met één maatregel op te lossen. Stappen die worden gezet zijn een andere timing van documenten in de nieuwe P&C-cyclus, afspraken tussen GS en PS over de ruimte voor over- en onderbesteding, een productenraming met meer inzicht vanuit de beleidsonderdelen, en het beter betrekken van het investeringsprogramma bij de bestedingen. Realistisch ramen kan angst voor onrechtmatige uitgaven oproepen, waardoor juist minder risico wordt genomen; ook dat vraagt aandacht in de volgende periode. Het is goed in de volgende Statenperiode te kijken hoe meer inzicht in beleid en financiën kan worden gerealiseerd.

De heer **Valk** (BBB) wil weten waarop het bedrag van € 130 miljoen aan jaarlijkse investeringen in de meerjarenraming is gebaseerd. Hij ziet er geen verschillen tussen de jaren in en vraagt zich af of het getal niet gewoon uit de lucht is gegrepen.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat het inderdaad een inschatting is die hoger of lager kan uitvallen. Het gaat om grote projecten waarvan nog niet bekend is wanneer ze worden uitgevoerd, dus het bedrag kan later flink oplopen. Het getal staat er vooral als herinnering dat er grote investeringen aankomen. De provincie wil de komende jaren meer grip krijgen door het investeringsprogramma er beter bij te betrekken, en kijkt ook hoe andere provincies dit aanpakken. Ze komt later nog terug op de oplopende schulden en de solvabiliteit. Over de omgevingsvisie zegt ze dat daar nog geen bedragen aan hangen. De uitkomsten van de participatie, onder meer over voedselvoorziening, worden pas financieel zichtbaar in de programma's die onder de visie komen te hangen. Daar worden dan ook de keuzes gemaakt.

De heer **Valk** (BBB) verduidelijkt dat zijn vraag vooral was waarom voedselvoorziening ontbreekt in het lijstje met negen focuspunten op pagina twee van de brief aan Provinciale Staten, terwijl inwoners het juist belangrijk vonden.

Gedeputeerde **Rommel** houdt het erbij dat dat de uitkomsten van de participatie via de omgevingsvisie lopen. Pas wanneer er beleid of een programma met financiële gevolgen ligt, komt het in de begroting terecht.

Gedeputeerde Rommel vindt de vraag over de klimaatdoelstellingen een zaak voor een andere commissie. Het is niet haar portefeuille, dus ze moet het antwoord schuldig blijven. Gedeputeerde Gielen kan erop ingaan, bijvoorbeeld diezelfde avond tijdens de commissie Leefomgeving. Ze wijst erop dat er wel een klimaatbijlage is.

De vraag van JA21 over het bedrag van € 1,3 miljoen was al eerder gesteld, en daar komt zij schriftelijk op terug.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt of die schriftelijke reactie nog voor de eerstvolgende vergadering van Provinciale Staten komt.

Gedeputeerde **Rommel** bevestigt dat de schriftelijke beantwoording tijdig beschikbaar moet zijn voor de behandeling in Provinciale Staten en dat hieraan wordt gewerkt.

Richting de PVV licht zij toe dat het referentiekader voor de schuldquote uit de Kaderbrief 2026 is overgenomen, met de niveaus gezond, alert en risicovol. Deze niveaus vormen de grenzen die de provincie hanteert. Wanneer deze in zicht komen, kunnen investeringen worden doorgeschoven, omdat uitgestelde investeringen geen leningen vergen.

Met vertragingen door stikstof en netcongestie is in de raming niet specifiek rekening gehouden. Zodra deze knelpunten zijn opgelost, wordt namelijk een toename van de investeringen verwacht, en daarvoor wil de provincie voldoende ruimte behouden.

Over de sponsoring en aanvullende communicatiemiddelen stelt zij dat hierin geen imagocampagne is opgenomen; deze uitgaven dienen de inwoners en vallen binnen de door Provinciale Staten vastgestelde kaders.

De verhoging van de opcenten blijft volgens haar noodzakelijk, omdat een sterker eigen vermogen de solvabiliteit verbetert en er nog omvangrijke investeringen aankomen.

Op de zorg van Volt en de ChristenUnie dat de volgende Staten met een probleem worden opgezadeld, reageert zij dat er inderdaad een opgave ligt, maar dat de huidige Staten in deze periode voor grotere uitdagingen hebben gestaan, onder meer door wegvallende rijksmiddelen en noodzakelijke bezuinigingen. Gelet op die uitgangspositie is de financiële huishouding naar haar oordeel op een verantwoorde wijze overgedragen aan de volgende bestuursperiode.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) merkt op dat de uitdagingen in deze periode ook tot gevolg hebben gehad dat er zaken zijn blijven liggen. Zij wijst op de klimaatambities en het Natuurnetwerk

Nederland (NNN): hoewel hiervoor veel middelen zijn vrijgemaakt, blijft de realisatie achter bij de oorspronkelijke ambitie. Zij vraagt of de rek er daarmee niet uit is.

Gedeputeerde **Rommel** ziet niet direct dat de rek eruit is. Wel constateert zij dat bij het NNN en de klimaatdoelstellingen grotere stappen mogelijk waren geweest zonder netcongestie. In haar eigen portefeuille, bij de industrie en verduurzaming, zorgen stikstof en netcongestie voor vertraging in de realisatie. Het college heeft hiervoor een programma opgezet en middelen gereserveerd; het vergt vooral hard werken en is inherent aan de aard van het onderwerp.

Over de cyberveiligheid merkt zij op dat dit buiten haar portefeuille valt. Zij meldt dat Provinciale Staten op korte termijn een actualisatie van de nota Risicomanagement ontvangen, waarin de risico's beter in beeld worden gebracht en gekwantificeerd. De investeringen in digitalisering worden jaarlijks begroot, deels ten laste van de reserve bedrijfsvoering. Daarom is alleen voor 2027 een bedrag opgenomen.

Naar aanleiding van de opmerking van de heer Klein over het meerjarig vastleggen van middelen in het eigen vermogen stelt zij dat elke Staten en elk college nieuwe besluiten kunnen nemen. Het voorstel is ingegeven door goed financieel beleid, terwijl de situatie na de verkiezingen nog niet te voorzien is.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt of het klopt dat het niet gebruikelijk was om het geld dat vrijvalt uit aflopend incidenteel beleid als ruimte op de meerjarenbegroting aan een nieuw college over te laten, en dat dit nu anders wordt aangepakt.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de situatie nu anders is, omdat het eigen vermogen in de vorige periode niet hoefde te worden aangesproken. Bij coalitieonderhandelingen kan een nieuw college wel besluiten een deel terug te halen, zoals eerder met de post voor het coalitieprogramma. Zij kan niet met zekerheid zeggen of het vastzetten in het eigen vermogen gebruikelijk was en komt hier zo nodig op terug. Wel is er eerder vaker geld vrijgevallen ten gunste van het eigen vermogen.

Voor de heer **Klein** (ChristenUnie) hoeft dit niet nader uitgezocht te hebben. Hij licht toe dat er aan het eind van een periode doorgaans veel geld vrijvalt doordat tijdelijk beleid stopt, en dat een nieuw college dat beleid vaak deels voortzet en daar dan de middelen voor heeft. Nu gaat al het geld naar het eigen vermogen, zodat elk nieuw beleid nieuwe dekking vraagt.

Gedeputeerde **Rommel** kan niet zeggen hoe dit in de volgende periode zal verlopen. Elk college en elke coalitie kan hier anders mee omgaan.

Gedeputeerde Rommel laat weten dat motie 118 is verwerkt: bij de Kaderbrief hebben zowel het college als de Staten voorstellen gedaan, onder meer voor natuurtoiletten, en die zijn inmiddels in de begroting opgenomen. Zij bedankt de commissie voor de complimenten en stelt vast dat de verwerking voldoende inzichtelijk is geweest.

Gedeputeerde Rommel herkent het beeld van PRO over de middelen voor monumenten niet. De middelen uit de reserve monumenten zijn al in de juiste jaren opgenomen in de meerjarenbegroting en in de bestedingsplannen voor 2027. Een herverdeling is een beleidswijziging waarover de Staten nog geen besluit hebben genomen, en is daarom niet meegenomen. Omdat monumenten niet tot

haar portefeuille behoren, moet zij nagaan wanneer een voorstel hierover in de planning staat en of dit tijdig kan.

De heer **Wallaart** (PvdA) licht toe dat de conceptbegroting 2027 een voorstel bevat om de vrijval die bij de Jaarrekening 2026 definitief wordt vastgesteld, alvast in de meerjarenbegroting te verwerken; dit blijkt uit de bijlage die schriftelijk aan de commissie is toegezonden. Omdat de Staten unaniem om een herverdeling op korte termijn hebben gevraagd, moet de reeks worden aangepast. Hij vraagt of daarvoor een amendement nodig is, of dat dit binnen de begrotingsregels kan worden verwerkt zonder vertraging van de uitvoering van de motie.

Gedeputeerde **Rommel** komt hier tijdig op terug. Zij verwacht dat de Staten hierover een besluit moeten nemen, mogelijk via een amendement, en dat dit niet zomaar per acclamatie kan.

Gedeputeerde Rommel beantwoordt de vragen van 50PLUS over de financiering van investeringen en de opcenten. Hogere opcenten leveren meer inkomsten op, wat gunstig is voor de schuldpositie, omdat dit geld niet geleend hoeft te worden. De provincie maakt een bewuste afweging tussen een acceptabele schuldpositie en de belastingdruk. Treasury bepaalt jaarlijks hoeveel er geleend moet worden, op basis van een reële inschatting, zodat zo min mogelijk wordt geleend en zo min mogelijk rente wordt betaald.

Gedeputeerde Rommel gaat tot slot in op de vraag van het CDA over de verwachte bijdrage van het Rijk. Zij benadrukt dat de provincie bij het Rijk sterk inzet op het principe ‘geen knaken, geen taken’: het Rijk moet duidelijk bevestigen dat de provincie voor nieuwe taken ook de bijbehorende middelen ontvangt of terugkrijgt. De provincie kan niet alles zelf betalen. In het verleden heeft de provincie weliswaar taken op zich genomen die zij niet hoefden uit te voeren, maar daar zijn door de Staten dan wel middelen tegenover gezet. Ook de Staten moeten hierop alert blijven. Bij rijksprogramma’s die voor Noord-Holland interessant lijken, wil de provincie bovendien de mogelijkheid houden om zich terug te trekken, zodat de provincie niet langdurig vastzit aan verplichtingen zonder dekking.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken. De Voordracht Begroting 2027 zal als bespreekstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 9 november 2026. De samenvatting van deze bespreking zal aan de stukken van de Provinciale Statenvergadering worden toegevoegd. Verder constateert de voorzitter dat motie M118-2025 als afgedaan kan worden beschouwd.

7.b Voordracht Legesverordening Noord-Holland 2027

Toelichting:
De Legesverordening van de provincie Noord-Holland, inclusief de bijbehorende tarieventabel, wordt jaarlijks geactualiseerd. De actualisatie voor 2027 betreft enerzijds de bijstelling van tarieven en anderzijds tekstuele aanpassingen die voortvloeien uit de doorlopende optimalisatie van de verordening.

Behandelvoorstel:
De commissie wordt gevraagd Provinciale Staten te adviseren over de voordracht ter vaststelling van de Legesverordening en de tarieventabel voor 2027.

Eerste termijn commissie

De heer **Valk** (BBB) kan zich vinden in de voorgestelde leges, maar heeft een vraag over de bouwsomcontrole. Volgens de toelichting wordt de grens voor deze controle verlaagd van € 250.000 naar € 100.000, terwijl in de tarieventabel nog € 250.000 staat. Hij vraagt of dit betekent dat aanzienlijk meer bouwsomcontroles moeten worden uitgevoerd, terwijl de personele capaciteit bij de provincie al onder druk staat. Dit mag volgens BBB niet leiden tot hogere kosten voor ondernemers, langere vergunningsprocedures of extra personeel. Hij vraagt GS hoe de extra controles binnen de bestaande capaciteit worden uitgevoerd zonder kostenstijging voor ondernemers, en om hoeveel controles het ongeveer gaat.

Mevrouw **Cornelisse** (PVV) steunt de vereenvoudiging van de tarieventabel voor milieubelastende activiteiten, omdat ondernemers daardoor vooraf beter weten waar zij aan toe zijn.

Zij wijst erop dat de bouwleges volgens de memorie van antwoord 214,4% kostendekkend zijn, terwijl de legesverordening als geheel slechts voor 63% kostendekkend is. Het college stelt dat dit juridisch is toegestaan vanwege de mogelijkheid van kruissubsidiering, maar volgens de PVV is wat juridisch mag nog niet per se wenselijk. Zij vindt het moeilijk uit te leggen dat bouwers meer dan twee keer de geraamde kosten betalen, terwijl andere vergunningsactiviteiten niet kostendekkend zijn. Zij vraagt de gedeputeerde inzichtelijk te maken welke activiteiten hiermee worden gecompenseerd, en of het college bereid is te onderzoeken of de bouwleges kunnen worden verlaagd zonder de totale kostendekkendheid uit het oog te verliezen.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) is blij met de duidelijke tarieventabel, vooral bij de milieubelastende activiteiten, omdat inwoners en ondernemers vooraf moeten weten waar zij aan toe zijn.

GS geven aan dat de kostendekkendheid stijgt, maar noemen geen concreet percentage, terwijl enkele tarieven fors in beide richtingen veranderen. Zij vraagt daarom wat de kostendekkendheid nu per hoofdstuk is, wat de verwachting voor 2027 is en wanneer een volledig overzicht beschikbaar komt. De voordracht noemt in de paragrafen twee en drie een stijgende lijn zonder percentage, terwijl in de commissie Leefomgeving op 15 juni een kostendekkendheid van 10,5% voor milieubelastende activiteiten werd genoemd.

Over de tariefwijzigingen vraagt zij waarom voor deze verschuiving is gekozen en hoe GS voorkomt dat inwoners en ondernemers hierdoor worden verrast.

Over de bouwsomcontrole sluit zij zich aan bij eerdere vragen.

Tot slot wijst mevrouw Van der Helm-Chandansingh op de eerdere mededeling van gedeputeerde Rommel op 21 september dat slechts twee omissies bekend waren, en op de evaluatie van de faunaschaderegeling na twee jaar. Zij vraagt of de volledige tarieventabel inmiddels is gecontroleerd op onbedoelde en vervallen vrijstellingen.

Mevrouw **Poot** (VVD) spreekt haar tevredenheid uit over de voordracht voor de leges. Volgens de VVD moet bij leges altijd worden gekeken hoe zaken efficiënter kunnen worden georganiseerd, zodat de leges omlaag kunnen. Zij waardeert dat in de nieuwe tarieventabel een aantal leges is aangepast aan de werkelijke kosten en uren: sommige tarieven gaan omhoog, maar bij andere zijn de uren verlaagd tot het werkelijk benodigde aantal. De VVD stemt in met de voordracht.

Schorsing van 14.57 uur tot 15.00 uur.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **Rommel** wil de technische vragen van mevrouw Van der Helm (50PLUS) schriftelijk beantwoorden.

Op de vraag van de heer Valk (BBB) over de bouwsomgrens erkent de gedeputeerde dat de verlaging naar € 100.000 abusievelijk niet in de tarieventabel is verwerkt. Dit wordt hersteld. De verlaging volgt uit afspraken tussen de opdrachtgevers in het Noordzeekanaalgebied en is bedoeld om de vergunningverlening te uniformeren. Had in de afgelopen periode de grens van € 250.000 gegolden, dan was er slechts één geval bijgekomen. Extra capaciteit en hogere kosten verwacht zij daarom niet: veel aanvragen liggen boven € 250.000 en een groot deel zelfs boven € 400.000.

Ook de vraag van mevrouw Cornelisse (PVV) over de kostendekkendheid noemt zij technisch, maar zij gaat er kort op in; zo nodig volgt een schriftelijke aanvulling. De kostendekkendheid is in de stukken toegelicht: gemiddeld is de legesverordening kostendekkend, met een uitschieter bij de aanvragen voor bouwvergunningen van circa 200%. Een andere verdeling is volgens haar altijd denkbaar, maar lastig, omdat de aannames achter de kostendekkendheid zacht zijn en de benodigde uren vooraf moeilijk zijn in te schatten. Zekerheid over de gevolgen kan zij daarom niet geven. Gemiddeld komt de dekking uit op circa 60%, met de genoemde uitschieter.

Tweede termijn commissie
Mevrouw **Cornelisse** (PVV) is niet helemaal tevreden met het antwoord van de gedeputeerde en verzoekt haar de vraag schriftelijk te beantwoorden, zodat zij de uitleg beter aan haar fractie kan overbrengen.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **Rommel** zegt dit toe.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) houdt zich het recht voor de voordracht te onthameren als de antwoorden op haar technische vragen daar aanleiding toe geven.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken. De Voordracht Legesverordening Noord-Holland 2027 zal als hamerstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 9 november 2026. De samenvatting van deze bespreking zal aan de stukken van de Provinciale Statenvergadering worden toegevoegd.

7.c Voordracht Herijking planning- en controlcyclus

Toelichting:
Gedeputeerde Staten stellen Provinciale Staten voor de planning- en controlcyclus te herijken. De nieuwe cyclus moet Provinciale Staten beter in positie brengen om de kaderstellende en controlerende rol uit te oefenen en zorgt voor duidelijker afgebakende P&C-producten en een sterkere samenhang tussen beleid en financiën. De huidige Eerste en Tweede Begrotingswijziging en de Kaderbrief worden samengevoegd tot een Voorjaarsnota. De Laatste Begrotingswijziging wordt vervangen door een Najaarsactualisatie. Actualiteitenbrieven ondersteunen waar nodig de tussentijdse financiële informatievoorziening. De nieuwe cyclus wordt vanaf 2027 ingevoerd en

vervolgens in samenspraak met Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de ambtelijke organisatie verder ontwikkeld.

Behandelvoorstel:
De commissie is gevraagd Provinciale Staten te adviseren over de voordracht ter vaststelling van de herijkte P&C-cyclus.

Eerste termijn commissie
Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) complimenteert met het proces rond de herijking: na technische briefings en behandeling in de commissie Bestuur heeft de Rekeningencommissie als begeleidingscommissie meegedacht, en die blijft die rol ook in 2027 vervullen. Hij noemt het een goede samenwerking tussen Statenleden, gedeputeerden en de ambtelijke organisatie en beveelt aan andere onderwerpen op dezelfde wijze aan te pakken. Daarnaast heeft hij drie opmerkingen.

Ten eerste pleitte de commissie op 11 september 2026 ervoor de uitgangspunten voor de begroting, die voorheen in de kaderbrief stonden, ook in de Voorjaarsnota op te nemen: indexering, rentepercentages, autonome ontwikkelingen en andere factoren die de financiële ruimte bepalen. Het gaat om inzicht in de grondslag van de begroting, niet om details. PRO vindt dat dit onvoldoende terugkomt in de voordracht en wil het sterker terugzien in de notitie die nu voorligt.

Ten tweede bood de kaderbrief de mogelijkheid voorstellen en wensen in te dienen voor de begroting; bij de Voorjaarsnota ontbreekt die mogelijkheid, zodat nieuwe of aanvullende wensen pas bij de begrotingsbehandeling aan bod kunnen komen. De conceptbegroting moet daarom aanpasbaar zijn, en die ruimte zou in het GS-voorstel nadrukkelijker mogen worden benoemd.

Ten derde leiden de verkorte doorlooptijden tot minder tijd voor Provinciale Staten, maar daar staat tegenover dat de aangeleverde informatie actueler en daardoor mogelijk van hogere kwaliteit is.

De heer **Klein** (ChristenUnie) dankt de Rekeningencommissie voor het voorbereidende werk en GS voor het vereenvoudigde voorstel voor de P&C-cyclus. De ChristenUnie kan zich grotendeels vinden in de wijzigingen. Het aantal producten neemt af, al gaat het deels om samenvoegingen van producten die nu ook ongeveer gelijktijdig worden besproken; de opzet vindt hij logisch. Hij heeft een aantal aandachtspunten.

Allereerst wil hij een bevestiging dat de Voorjaarsnota een duidelijk onderscheid maakt tussen bijstellingen van het lopende jaar en nieuw beleid dat is bedoeld voor de begroting van het jaar daarna. Hij neemt aan dat iedereen dit zo ziet, maar wil het graag expliciet horen.

Daarnaast zijn de kortere doorlooptijden voor het aanleveren van stukken volgens hem essentieel voor het welslagen van de nieuwe cyclus. Hij vraagt GS welke risicoanalyse hiervoor is gemaakt.

Tot slot wijst hij op de actualiteitenbrieven. De nieuwe cyclus beoogt minder ad hoc bijstellingen en meer aandacht voor de grote lijnen. Ontvangt Provinciale Staten per jaar een groot aantal van deze brieven, dan ondermijnt dat dat doel en raken de grote lijnen uit zicht. Het succes van de cyclus hangt voor de ChristenUnie mede af van de vraag of dit in de praktijk lukt.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) is tevreden over de inrichting van het proces en de voorbereiding daarvan. Volt is voorstander van de gewijzigde cyclus.

Vooral voor een kleine fractie is het volgens haar een groot voordeel dat de jaarstukken en de Voorjaarsnota afzonderlijk worden behandeld. Zij hecht daarbij aan voldoende aandacht en respect voor de tijd van de ambtenaren.

De heer **Heijnen** (CDA) kijkt terug op een goed proces rond de herijking van de P&C-cyclus. Met uitstekende ambtelijke voorbereiding hebben GS en PS goede gesprekken gevoerd over de aanpassingen, in deze commissie, in technische briefings en vooral in de Rekeningencommissie in haar rol als begeleidingscommissie.

Het CDA kan instemmen met de herijking. Volgens hem verbeteren de bestaande documenten sterk en is de actualiteitenbrief een goede toevoeging. Door de aangescherpte tijdlijnen kan Provinciale Staten vaker op basis van actuele cijfers besluiten.

Eén zorg blijft. Nu de kaderbrief meer op hoofdlijnen wordt opgesteld, verschuiven de inhoudelijke discussie en de besluitvorming naar de begroting. Dat vindt hij op zich een goede ontwikkeling, maar het vraagt een cultuurverandering, vooral van GS en de coalitie: PS moet de begroting tijdens de Algemene Beschouwingen nog kunnen aanpassen, mits goed onderbouwd en financieel gedekt. Of dit werkt, kan volgens hem alleen in de praktijk worden getoetst.

Tot slot mist hij in de stukken een evaluatie van de herijking, bijvoorbeeld na twee jaar. Hij vraagt de gedeputeerde om toe te zeggen dat die evaluatie plaatsvindt, en vraagt of anders een motie nodig is.

Mevrouw **Poot** (VVD) is enthousiast over de herijking van de P&C-cyclus en over het proces ernaartoe, een mooi voorbeeld van samenwerking tussen de ambtelijke organisatie, de gedeputeerden, de Rekeningencommissie en deze commissie. Ze vindt het winst dat er duidelijkere en minder momenten in het jaar komen, waarop helder is wat er van PS wordt verwacht. De VVD ziet uit naar de actualiteitenbrief en is benieuwd hoe die gaat werken.

Nog één keer pleit zij voor het naar voren halen van de behandeling van de jaarrekening, iets wat ze eerder ook in deze commissie en in de Rekeningencommissie bepleitte. Gelijktijdige behandeling met de Voorjaarsnota is volgens de VVD niet wenselijk: het is veel tegelijk en de aandacht dreigt te verschuiven van de verantwoording naar de Voorjaarsnota, terwijl die verantwoording een belangrijk moment voor PS is. Ze vraagt de gedeputeerde toe te zeggen dat alles wordt gedaan om de behandeling van de jaarrekening in de cyclus zo snel mogelijk naar voren te halen.

Ten slotte sluit zij zich aan bij het CDA over de evaluatie.

De heer **Valk** (BBB) is zeer tevreden over het proces en de gesprekken in de Rekeningencommissie, en staat volledig achter de gang van zaken. Voor het overige sluit hij zich aan bij de eerdere sprekers.

Mevrouw **Cornelisse** (PVV) noemt het een mooi proces waarin veel aspecten van het stuk zijn besproken. Ze heeft één korte vraag: volgend jaar zijn er Statenverkiezingen en de Voorjaarsnota valt dan ongeveer samen met de coalitieonderhandelingen. In Zaanstad is er in een verkiezingsjaar bewust gekozen voor een beleidsarme voorjaarsnota. Ze vraagt de gedeputeerde of dit ook voor de Staten een idee is.

De heer **Valk** (BBB) werpt tegen dat het nu over het proces gaat en niet over de inhoud.

Mevrouw **Cornelisse** (PVV) is het ermee eens dat het een beleidsarm stuk is, maar vindt haar vraag niet financieel van aard. Het gaat haar erom dat in een verkiezingsjaar een beleidsarme Voorjaarsnota kan worden gepresenteerd.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) is tevreden over de uitkomst van de herijking. Minder financiële momenten en meer samenhang verbeteren volgens haar de sturingsmogelijkheden van PS op de begroting.

JA21 is blij dat de kaderbrief verdwijnt. Die gaf alleen de hoofdlijnen, terwijl de uitwerking pas bij de begroting zichtbaar werd. Bij de begroting kon dan de kritiek klinken dat iets al bij de kaderbrief had moeten worden ingebracht, terwijl het zicht daarop toen ontbrak. Mevrouw Uiterwijk noemt de kaderbrief een kastje-muur-instrument en verwacht dat de verandering haar opvolgers in Provinciale Staten ten goede komt.

Ten slotte sluit ze zich aan bij de vraag om evaluatie en vindt ze het waardevol als de Rekeningencommissie daarbij wordt betrokken, omdat die het proces begeleidt.

De heer **Van der Heijden** (D66) vond het een mooi proces. De startnotitie liet PS echt in positie komen: de Staten zitten aan het begin van de verandering, niet aan het eind, iets wat bij startnotities volgens hem nog wel eens misgaat. D66 vindt het voorstel voor een nieuwe P&C-cyclus goed en sluit zich aan bij de vraag van het CDA over de evaluatie.

Hij vraagt de gedeputeerde om een toezegging dat eerst wordt gekeken naar de aanlevertermijnen aan de kant van GS, voordat PS de eigen termijn inkort. Als GS pas een week later stukken wil laten behandelen, houdt PS minder tijd over; de winst moet dus eerst bij GS worden gezocht.

Verder complimenteert hij GS, de ambtenaren en PS voor de aanpassing. Hij vindt het belangrijk dat samen een nieuwe cultuur wordt neergezet, want op papier kan veel, maar het gaat erom hoe effectief ermee wordt omgegaan.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) sluit zich grotendeels aan bij vorige sprekers.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **Rommel** geeft in reactie op GroenLinks/PvdA (PRO) aan dat de notitie al voorligt en zij daarin niets meer kan wijzigen. Wil GroenLinks de gevraagde punten opnemen, dan stelt zij voor dit via een amendement te doen en daarvoor technisch advies in te winnen.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) licht toe dat het niet om nieuwe punten gaat, maar om uitkomsten van de laatste besprekingen in de Rekeningencommissie. Hij begrijpt dat opname in de notitie procedureel niet mogelijk is, zal een amendement overwegen en dit tijdig met de organisatie bespreken.

Gedeputeerde **Rommel** bevestigt dat dit de juiste route is en stelt voor het in overleg te regelen.

De heer **Van der Heijden** (D66) merkt op dat GS de notitie ook kan intrekken, aanpassen en opnieuw voorleggen, waarmee een amendement niet nodig is.

Gedeputeerde **Rommel** erkent dat dit mogelijk is en dat GS daaraan hebben gedacht, maar dat de planning dan sterk onder druk komt te staan. Zij geeft de voorkeur aan een amendement, omdat dan ook duidelijk wordt of iedereen ermee instemt. De bespreking in de commissie wordt hoe dan ook meegenomen, en GS handelen in de geest van die bespreking.

Gedeputeerde Rommel gaat vervolgens in op de overige inbreng. Bij de vraag van de ChristenUnie over de risicoanalyse erkent zij dat de nieuwe cyclus een cultuurverandering vraagt, zoals ook het CDA opmerkte. Juist daarom willen GS de herijking nu bespreken, zodat de volgende Staten niet met een oude en een nieuwe regeling worden geconfronteerd. Het college moet de actualiteitenbrieven voortaan in één keer goed verwerken; dat is nieuw, maar volgens haar haalbaar.

Gedeputeerde Rommel acht een evaluatie na twee jaar van het hele proces verstandig. Daarnaast wil zij na elk opgeleverd product bespreken in de Rekeningencommissie hoe het is verlopen, zodat sneller kan worden bijgestuurd.

Over de vraag van de PVV zegt zij dat het in beginsel verstandig is in een verkiezingsjaar een beleidsarme Voorjaarsnota te presenteren, omdat voorstellen van GS anders in de coalitieonderhandelingen kunnen sneuvelen.

Gedeputeerde Rommel meldt dat GS onderzoeken hoe het verzoek van de VVD om de behandeling van de jaarrekening naar voren te halen kan worden uitgevoerd.

Een toezegging over de aanlevertermijnen, waar D66 om vroeg, vindt zij lastig: het is één samenhangend pakket en GS en PS moeten samen tot een werkbare afspraak komen.

De heer **Van der Heijden** (D66) vindt nog onduidelijk hoe dit wordt gekwantificeerd: hoeveel tijd PS moeten inleveren en hoeveel GS. Zonder die duidelijkheid voelt het volgens hem als een blanco cheque, waarbij PS worden gevraagd met kortere voorbereidingstijd genoegen te nemen.

Gedeputeerde **Rommel** begrijpt die zorg. In de overzichten is hiermee rekening gehouden en de griffie bewaakt dat stukken tijdig worden aangeleverd. Wie hoeveel tijd inlevert kan zij niet direct zeggen, maar GS houden er rekening mee dat beide partijen voldoende tijd hebben om de stukken te lezen.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt waar het naar voren halen van de jaarrekening in de afspraken terugkomt. Zij begrijpt dat na elk product een evaluatie in de Rekeningencommissie plaatsvindt,

en wil dat bij de eerste evaluatie ook het proces rond de jaarrekening wordt besproken en daarmee wordt verankerd.

Gedeputeerde **Rommel** bevestigt dat ook de jaarrekening als product in de Rekeningencommissie wordt geëvalueerd. Of de jaarrekening eerder kan, wordt onderzocht, maar dat hangt van veel factoren af, onder meer de accountant, en er rust altijd veel druk op deze stukken. Zij geeft de voorkeur aan evaluatie direct na oplevering van een product in plaats van pas na twee jaar, zodat knelpunten niet zo lang blijven liggen. Het proces rond de jaarrekening komt daarin zeker aan bod.

De heer **Heijnen** (CDA) vraagt de vergadering kort te schorsen.

Schorsing van 15.28 uur tot 15.30 uur.

Gedeputeerde **Rommel** rondt af met twee toezeggingen. Zij zegt toe dat de uitgangspunten van de kaderbrief worden meegenomen in de begroting, zoals ook in de Rekeningencommissie is besproken, zodat GroenLinks geen amendement hoeft in te dienen.

Daarnaast volgt na twee jaar een evaluatie van het geheel, maar in de eerste jaren worden de producten ook direct na oplevering besproken in de Rekeningencommissie (begeleidingscommissie), zodat niet pas na twee jaar kan worden bijgestuurd.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) vraagt of de gedeputeerde bedoelt dat de uitgangspunten voor de begroting worden opgenomen in de Voorjaarsnota, zoals dat voorheen in de kaderbrief gebeurde.

Gedeputeerde **Rommel** bevestigt dit.

De heer **Klein** (ChristenUnie) was verrast door de reacties van collega's dat het sturingsmoment verschuift van kaderbrief naar begroting, terwijl de gedeputeerde nu toezegt dat de uitgangspunten, net als in de kaderbrief, in de Voorjaarsnota komen. Hij wil weten wat er dan feitelijk verandert; de kaderbrief was in zijn ogen altijd al globaal en bevatte weinig uitgewerkte zinnen.

Gedeputeerde **Rommel** wijst op wat Statenlid Korzelius zei: de uitgangspunten voor de begroting worden meegenomen in de Voorjaarsnota, zoals besproken in de Rekeningencommissie. Een kaderbrief komt er niet meer; die wordt de Voorjaarsnota.

De heer **Klein** (ChristenUnie) begrijpt dat de kaderbrief verdwijnt, maar wil weten of er inhoudelijk iets verandert, of dat de pagina met beleidsvoorstellen voor de begroting uit de kaderbrief nu terugkomt in de Voorjaarsnota.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt kort dat de uitgangspunten terugkomen in de Voorjaarsnota en dat daar dus een verandering zit.

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) licht toe dat zijn verzoek ging om de uitgangspunten die de grondslag vormen voor de begroting, zoals indexering en rentepercentages, in de Voorjaarsnota op te nemen. Wat daarnaast verschuift, is dat de begroting zelf in november feitelijk

amendeerbaar is en dat niet bij de Voorjaarsnota moties hoeven te worden ingediend. Het zwaartepunt van de besluitvorming over de begroting ligt daardoor niet meer bij de kaderbrief, maar bij de begrotingsbehandeling.

De heer **Klein** (ChristenUnie) legt een vervolgvraag aan Statenlid Korzelius voor: wat betekent het dat de uitgangspunten op hoofdlijnen in de Voorjaarsnota komen? Gaat het om een voornemen als extra investeren in openbaar vervoer of infrastructuur, of om welk detailniveau gaat het?

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) verwijst naar het verslag van de Rekeningencommissie: het gaat om de uitgangspunten voor het opstellen van de begroting, niet om inhoudelijke punten maar om technische zaken als rentepercentages, autonome ontwikkelingen en indexeringen. In de kaderbrief werd inhoudelijk een voorschot op de begroting genomen; dat gebeurt volgens hem bij de Voorjaarsnota niet meer, maar bij de begroting.

Tweede termijn commissie

De heer **Heijnen** (CDA) is blij met de heldere toezegging van de gedeputeerde over de evaluatie en vat die zo op. Voor het CDA kan de voordracht daarmee als hamerstuk worden behandeld.

De heer **Van der Heijden** (D66) is er op gewezen dat de notitie wel degelijk een kwantificeerbaar cijfer bevat, dat hij had gemist. Daarmee kan de voordracht voor D66 als hamerstuk worden behandeld.

De heer **Klein** (ChristenUnie) wil in de tweede termijn graag een voorbeeld zien van een beleidsmatige prioriteit die in de Voorjaarsnota kan worden opgenomen.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Rommel** kan op de vraag naar een voorbeeld geen voorbeeld geven: autonome ontwikkelingen komen in de Voorjaarsnota. Zij noemt het een vrij technische vraag en stelt voor dat de heer Klein dit straks met de ambtenaren bespreekt, omdat anders steeds meer vragen blijven volgen.

De **voorzitter** vraagt de heer Klein of hij hiermee kan instemmen en of de voordracht in principe als hamerstuk kan doorgaan. Hij wijst erop dat het stuk in het Presidium altijd nog kan worden onthamerd.

De heer **Klein** (ChristenUnie) kan hiermee instemmen, al vindt hij de vraag niet technisch.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken. De Voordracht Herijking planning- en controlcyclus zal als hamerstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 9 november 2026. De samenvatting van deze bespreking zal aan de stukken van de Provinciale Statenvergadering worden toegevoegd.

8 Rondvraag gedeputeerde Rommel

Voorafgaand aan de vergadering zijn er geen rondvragen ingediend aan gedeputeerde Rommel. Dit agendapunt is vervallen.

9 B-agenda IPO

9.a IPO: Begroting 2027 IPO

Tijdens de Algemene Vergadering van 3 november 2026 zal de Begroting 2027 van het IPO worden vastgesteld. De conceptbegroting 2027 is besproken in deze commissie voor de zomer van 2026. Ter begeleiding van de bespreking van de IPO begroting in PS heeft het College van GS een brief opgesteld.

Behandelvoorstel:
De commissieleden kunnen de externe vertegenwoordigers van Provinciale Staten in de AV IPO opmerkingen meegeven in verband met de geagendeerde vaststelling van de IPO Begroting 2027.

Eerste termijn commissie
De heer **Nijkamp** (50PLUS) gunt het IPO een organisatie die op orde is, maar wijst erop dat het IPO zelf spreekt van een eerste stap en nog niet weet of er meer geld nodig is. Zo'n open eind wil 50PLUS niet zomaar goedkeuren. Hij geeft de externe vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering vijf vragen mee:

- Wanneer krijgt de Algemene Vergadering een totaalbeeld van wat het op orde brengen van de basis uiteindelijk kost, en komt dat nog voor de overdracht aan een nieuwe Algemene Vergadering?
- De accountant wijst op een nog niet vastgesteld risicosysteem en een beperkt weerstandsvermogen: wanneer komen de actielijst en het voorstel daarvoor bij het IPO?
- Kunnen de vertegenwoordigers zich ervoor inzetten dat de Algemene Vergadering hier jaarlijks over wordt geïnformeerd, in plaats van dat dit zoals nu geformuleerd slechts 'kan'?
- Wat gebeurt er met de provinciale bijdrage als de tijdelijke of verwachte dekking niet wordt gehaald?
- En worden Provinciale Staten betrokken bij het position paper Landbouw van het IPO, en zo ja, wanneer?

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **Beemsterboer** vraagt zich af of een reactie van hem nodig is: het IPO is in het algemeen een gesprek van de AV-leden en hij heeft daarin geen inbreng.

De heer **Valk** (BBB) geeft aan dat het totaalbeeld van de kosten wordt opgevraagd, maar dat dit pas in de loop der jaren beschikbaar komt, omdat de kosten van de backoffice nog niet precies bekend zijn.

Hij zal navraag doen naar de actielijst, waarover volgens hem de accountant al een opmerking heeft gemaakt.

Wat de terugkoppeling betreft is het IPO georganiseerd met BAC's, waarin gedeputeerden van de diverse provincies zitten, en daarin wordt ook Noord-Holland meegenomen.

Over de dekking meldt hij dat geld dat bij het IPO overblijft, in overleg met de provincies, aan de algemene reserve wordt toegevoegd of wordt teruggestort; die keuze maken de twaalf provincies.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken.

10 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer

Rondvraag inzake de pilot Europese digitale systemen, ingediend door Volt.
Mevrouw **Schneemann** (Volt) licht de rondvraag toe. Noord-Holland wil snel minder afhankelijk worden van Amerikaanse digitale systemen; de gedeputeerde gaf eerder aan betrokken te zijn bij een provinciale werkgroep digitale soevereiniteit en open te staan voor Europese alternatieven zodra die via het Rijk beschikbaar zijn. Volt heeft vernomen dat het Rijk een pilot met drie provincies start om met Europese digitale systemen te werken. Zij vraagt (1) of GS de pilot kent, (2) of GS wil dat Noord-Holland meedoet en zo niet waarom niet, en (3) of GS bereid is te verkennen hoe zo'n pilot kan worden gestart als deze nog niet bekend is.

Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat Volt beter geïnformeerd is dan het college: GS is niet bekend met de pilot waaraan drie provincies deelnemen. Het college staat wel open voor verkenning van meer autonome IT-voorzieningen, zoals digitale werkplekken, datacenters, clouds en applicaties. Hij is geïnteresseerd in de ontwikkelingen in pilots die tot meer autonome voorzieningen leiden en wil graag meekijken. Via de Nederlandse digitaliseringsstrategie en met de andere provincies in IPO-verband volgt het college de ontwikkeling van de soevereine Nederlandse overheidscloud, die nog in de ontwerpfase zit. Zodra duidelijk is waar de pilot zit, wil Noord-Holland meedoen.

11 Sluiting

Statenlid **Korzelius** (GroenLinks) merkt op dat de fusie van de fracties van de PvdA en GroenLinks voordelen heeft, maar ook nadelen: hij was het enige fractielid dat in twee commissies zat en heeft moeten kiezen. Zijn keuze is gevallen op de commissie Ruimte, vanwege de komende omgevingsvisie, waardoor hij niet terugkeert in de commissie Bestuur. Dat spijt hem zeer. Hij constateert dat de financiële huishouding van de provincie in 3,5 jaar sterk is verbeterd en dat er een goede herijking van de P&C-cyclus ligt, waardoor hij de commissie met een gerust hart verlaat. Hij bedankt zijn medecommissieleden, de gedeputeerden en de ambtenaren voor de plezierige samenwerking en de debatten tussen de Statenleden.

De **voorzitter** bedankt hem voor zijn woorden, wenst hem veel succes in de commissie Ruimte en zegt dat hij in de commissie Bestuur zal worden gemist.

[Tafelgeroffel]

De **voorzitter** dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 15.48 uur.

Sluiting om 15.48 uur.